

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU
HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

15 Mayıs 2019 Çarşamba

15 Mayıs 2019 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.09
BAŞKAN: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN – Evet, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdür Yardımcımız, çok değerli hâkimlerimiz, çok değerli yöneticilerimiz; herkese günaydın diyorum. Hepiniz hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Bugün, Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonumuz, 17 Ocak tarihinde gerçekleştirdiğimiz Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsüne yaptığımız geziyle ilgili raporumuzu görüşmek üzere toplanmış bulunmaktadır.

Çoğunluk vardır.

Ben katılımlarınızdan dolayı hepinize teşekkür ediyorum. Tüm milletvekillerimize hem yazılı çağrılarımız oldu hem de hepsini tek tek biraz önce de tekrar aradım; gelen milletvekillerimize bu yoğun mesailer arasında teşekkür ediyorum. Bu konu önemli.

Biz hep şunu ifade ettik, tekrar ifade etmek isterim. Bizim prensibimiz şudur: İnsanı yaşat ki insanlık yaşasın. Eğer gerçekten Fırat'ın kenarında bir kurt kuzuyu kapsa, biz ahlaken, vicdanen, siyaseten, iktidar partisi olarak bunun mesuliyetini kendimizde hissederiz, bununla ilgili bir hak ihlali varsa, bir mağduriyet varsa, insanlık onuruna, insanlığa mugayir bir durum varsa, bundan mesul hissederiz kendimizi, bu duyguyla çalışırız ve inşallah, biz önümüzdeki dönemde de bu çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Burada şunun altını çizmek isterim: Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu olarak, biz aslında daha yoğun bir çalışma temposu içerisine girecektik fakat Türkiye'deki seçim gündemi, siyasetin yoğun gündemi, bizi maalesef bu programımızdan alıkoydu ama önümüzdeki dönemde bize iletilen talepler var, cezaevleriyle ilgili dilekçeler var, bunların adım adım takibini yapacağız.

Ben, tekrar hepinize saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum.

Şimdi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzda görevli uzman arkadaşımız Taner Bey kısa bir not okuyacak, sonra milletvekillerimizin söz talepleri olduğu zaman bununla ilgili değerlendirmeleri yapacağız.

Ben tekrar teşekkür ediyorum.

Bugün Komisyonumuzda bulunan katılımcıların isimlerini okutuyorum:

(Katılımcıların listesi okundu)

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Ceza İnfaz Kurumlarında Yapılan İncelemelerde Ulaşılan Sonuç ve Tespitler ile Hükümlü Ve Tutuklularla Yapılan Görüşmeler: Yukarıda zikredilen bilgilendirme toplantısının ardından Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunulmuştur.

Yapılan incelemelerde, rastgele seçilen koşullarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevli olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

a) Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde, çocuklarda herhangi bir biçimde darp veya kötü muameleden kaynaklanan ize rastlanmadığı gibi, kendileri tarafından da darp, kötü muamele veya baskı olduğu yönünde bir şikâyetle bulunulmamıştır.

Çocuklardan birçoğunun devam eden kurs ve etkinliklere katıldıkları, bu kurs ve etkinliklerin çocukların topluma kazandırılmalarında önemli bir işlev gördüğü bizatihi Komisyon tarafından müşahade edilmiştir.

Bunun dışında çocukların ortak alanlarda birbirleriyle vakit geçirebilme, televizyon izleyebilme ve masa tenisi oynayabilme, ayrıca kütüphaneden de dönüşümlü olarak faydalanabilme imkânına sahip oldukları görülmüştür.

Kurumda bazı odaların soğuk ve bazı odalarda da yoğun bir rutubet kokusunun olduğu ve odaların fiziki koşullar itibarıyla kısmen iyileştirmeye muhtaç olduğu gözlemlenmiş ve bu hususlar kurum yetkililerine aktarılmıştır.

Bazı çocuklar, talep etmelerine rağmen açılan kimi kurslara alınmadıklarından şikâyet etmişlerdir.

Ekonomik durumunun elverişli olmadığı tespit edilen çocuklara, kurum idaresi tarafından başta giysi olmak üzere bazı eşyalar tedarik edilmektedir.

Yine, kurum idaresi tarafından, şartları taşıyan çocuklara ödül olarak kullanılması amacıyla bir oyun konsolu odası oluşturulduğu görülmüştür.

Kurum yetkililerinden alınan bilgiye göre, çocuklara verilen soğuk su kotasının günlük 120 litre ve sıcak su kotasının 50 litre olduğu tespit edilmiştir. Çocuklar tarafından sıcak suyun kirli ve paslı olduğuna dair herhangi bir şikâyet dile getirilmemiştir.

b) Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde, annesiyle kalan çocukların olduğu, incelemenin yapıldığı tarih itibarıyla annesiyle kalan çocuk sayısının 42 olduğu, çocukların en fazla 6 yaşına kadar anneleriyle birlikte kalabildiği, çocuklardan 5'inin yaşı itibarıyla anaokuluna devam ettiği ve kurumda çocuklar için hizmet veren kreş olduğu görülmüştür.

Çocuklarıyla kalan hükümlü ve tutuklu kadınlar, kendileriyle yapılan görüşmelerde, çocukların ihtiyaç duydukları gıdaların temininde kimi sorunların yaşandığından, kendilerinin hastane sevklerinin gereği gibi yapılmadığından ve özellikle ortak alanların ısınmasında sorunlar yaşandığından şikâyet etmişlerdir. Günlük su kotasının kişi başına soğuk su bakımından 120 litre olduğu, sıcak su bakımından ise 40 litre olduğu, bu miktarın kişisel ihtiyaçlar bakımından yeterli olmadığı ve özellikle kullanılan suyun -musluk açıldığında gelen ilk kısmı- büyük bir bölümünün kirli ve paslı olması nedeniyle kullanıma elverişli olmadığı, hem suyun günlük kotasının artırılması gerektiği hem de kir ve pas sorununun çözülmesi gerektiğine dair şikâyetler yoğun olarak dile getirilmiştir.

Anneleriyle kalan her çocuk için günlük kota kadar ayrıca soğuk ve sıcak su verildiği tespit edilmiştir. Çocukların ihtiyaç duydukları bez, şampuan, giysi ve benzeri diğer ihtiyaçlar, Kurum idaresi tarafından karşılanmaktadır. Yapılması düşünülen pilot projeye kampüs içerisinde çocuklu anneler için özel bir kısmın yapılacağı ve bu kısımda çocuklar için özel olarak oluşturulmuş alanlar olacağı ifade edilmiştir.

Annesiyle kalan çocukların sağlık ve tedavileri konusuna kurum idaresinin büyük önem verdiği, çocukların zaman mefhumu gözetilmeksizin revire götürüldükleri ve gerekirse en geç ikinci günde de sevklerinin ilgili sağlık kuruluşuna yapıldığı kurumda bulunanlar tarafından ifade edilmiştir.

Bazı hükümlü ve tutuklular, sağlık sorunları dolayısıyla diyet yemek yemeleri gerektiğini ancak bu yemeklerin verilmediğini, bu nedenle sağlık sorunlarının gitgide derinleştiğini, hastane sevklerinde kimi sorunların yaşandığını ve bu sorunların giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

c) F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu (1. no.lu)

F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde ise günlük su kotasının kişisel ihtiyaçlar bakımından yeterli olmadığına ve özellikle suyun büyük bir bölümünün kirli ve paslı olması nedeniyle kullanıma elverişli olmadığına dair şikâyetler dile getirilmiştir. Kütüphanede bulunan kitap sayısı ve çeşitliliğin az olduğu, bu konuda çalışmalar yapılması gerektiği, kütüphaneden ve dışarıdan alınan kitaplardaki sınırlamanın kaldırılması veya en azından yumuşatılması talebinde bulunulmuştur. Ayrıca, dışarıdan gelen kişisel eşyaların içeri alınmasında da ciddi sıkıntıların olduğuna dair şikâyetler dile getirilmiştir.

Değerlendirmeler

Sincan Ceza infaz Kurumları Kampüsünde yapılan incelemelerde gerek Alt Komisyona verilen bilgiler gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler birlikte değerlendirilmiş ve neticeten aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Kampüste yer alan ceza infaz kurumlarının bazılarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırıldığı görülmüştür ancak kampüsteki ceza infaz kurumlarında yaşanan kapasite fazlalığının en önemli nedeninin 15 Temmuz hain darbe girişimi ve buna bağlı olarak Ankara’da yapılan yargılamalardaki hükümlü ve tutuklu sayısının fazlalığından kaynaklandığı görülmektedir. Bir diğer neden ise kampüste yer alan kurumların, hakkında tutuklama kararı verilen şüpheli veya sanıkların ilk getirildikleri ve başka şehirlerden yapılan hastane sevkleri nedeniyle hükümlü ve tutukluların getirildiği yer olmasıdır.

Ceza infaz kurumlarının bazılarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırılmasının beraberinde kimi sorunları getirdiği açık bir biçimde görülmektedir. Bu kapsamda, kurumlarda görevli olan personel sayısının ihtiyacı karşılamadığı açıktır ancak personel sayısının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması ve yakın tarihte 350’ye yakın personelin göreve başlayacak olması, bu alanda duyulan eksikliği büyük oranda karşılayacak niteliktedir.

Kapasite fazlalığının beraberinde getirdiği sorunların aşılması amacıyla hâlen devam etmekte olan yeni yaşam alanı inşaatlarının özellikle fiziki imkân ve koşulların daha da düzeltilmesinde önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

İnceleme yapılan kurumlarda hükümlülerin tekrar topluma kazandırılmaları, meslek edinmeleri ve kişisel gelişimleri amacıyla devam ettikleri kurs, faaliyet ve benzeri etkinliklerin memnuniyet verici düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan çocuklar için başta ödül olarak kullanılmak amacıyla oluşturulan alanların standartların üzerinde olması memnuniyet vericidir.

Gerek daha önce farklı dönemlerde yapılan incelemeler neticesinde Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları tarafından tanzim edilen raporlarda gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde görevli personelle ilgili şikâyetle bulunulmaması memnuniyet vericidir. Münferit kimi olaylar hakkında gereğinin hızlı bir biçimde yerine getirilmesi yönünde kurum yetkililerine tavsiyelerde bulunulmuştur.

Hükümlü ve tutuklulara verilen günlük su miktarının Ankara ilinde Büyükşehir Belediyesinin günlük bireysel kullanım istatistikleri göz önünde bulundurulduğunda yeterli olduğu görülmüştür. Ancak su kotasının günlük ihtiyaçlar için yeterli olmasına rağmen verilen suyun kirli ve paslı olması ve bu nedenle ilk alınan suyun belli bir miktarını kullanmanın mümkün olmadığına dair şikâyetlerin ivedi bir biçimde giderilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu konuda Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü nezdinde gerekli girişimlerin yapıldığı bilgisi verilmiştir. Alt komisyon tarafından da bu sürecin hızlandırılması ve sorunun çözüme kavuşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde bazı yaşam alanlarının yeterince ısıtılmadığı gözlemlenmiştir. Ancak yakın bir tarihte tamamlanması planlanan ve otomasyon sistemiyle çalışan ısıtma sistemi tam olarak devreye alındığında bu konuda yaşanan sorunların ortadan kalkacağı bilgisi verilmiştir.

İş yurtlarında çalışan hükümlülere verilen günlük ücretle birlikte iş yurtlarında üretilen ürünlerin satışından elde edilen net kârın yüzde 25 oranındaki kısmının ilgililere dağıtılması isabetli bir uygulama olarak görülmektedir.

Çocuk hükümlü ve tutuklular, en geç iki ayda 1 kez olmak üzere ödül olarak üç saatten yirmi dört saate kadar ana ve babası veya vasisi ile bu tür ziyaretler için ayrılan bölümde ve personelin yakın nezareti olmaksızın görüşebilmektedir. Ancak mevzuat gereğince bu ziyaretlerde sadece anne ve baba veya vasi bulunabilmektedir. Bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılarak kapsam dâhiline kardeşlerin de alınması uygun olacaktır. Zira kapsam dâhilinde kardeşlerin yer almaması, ailelerin çocuklarını bırakacak yer bulamamalarına ve bu nedenle ziyarete gelememelerine dolayısıyla da bu ödülün gerçek anlamda kullandırılmasına engel olmaktadır.

Hobi ve meslek edindirme kurslarında mümkün olduğunca ilgililerin talep ve eğilimlerinin göz önünde bulundurulmasının ve kişisel durumları engel olmamak kaydıyla buna göre yönlendirme yapılmasının önemli olduğu kurum yetkililerine tavsiye olunmuştur.

Kütüphanelerde bulunan kitap sayısının artırılmasına yönelik çalışmaların devam ettiği görülmekle birlikte mevzuat hükümleri çerçevesinde kitap okuma alışkanlığının artırılması ve ihtiyacın giderilmesi için gerekirse hükümlü ve tutuklulara verilen kitap sayısının artırılması uygun olacaktır.

Sonuç:

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından 17 Ocak 2019 tarihinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde gerçekleştirilen inceleme ziyareti sonucunda elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına saygıyla arz olunur.

BAŞKAN – Şimdi, mütalaaya başlıyoruz, milletvekillerimizin kritikleri, önerileri varsa onları dinleyebiliriz.

Ali Haydar Bey, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, değerli bürokrat arkadaşlar; hepiniz hoş geldiniz.

Usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum Sayın Başkanım. Bu bana dün geldi ve toplantı günü ve saati bildirisiyle beraber geldi. Dün, buradan ayrılmış olduğum için danışman arkadaşlarımız bizi aradı dediler ki: “Yarın şu saatte toplantı var, bir de ekinde rapor var.” Biz buraya başka programlar sebebiyle beş dakika kala geldik, şöyle elden bir baktık ne var ne yok, buraya geldik. Ziyaretimiz üzerinden dört ay geçmiş, benim de notlarım vardı ama hiçbirine bakıp hazırlanma gibi bir imkân verilmedi. Kabaca baktığımızda da tamam, birçok tespit dört ay önce yaptığımız ziyaretten aklımızda kalan şeyler ama eksik ve belki de buraya ekleyecek şeylerimiz olacak. Muhtemelen bizimle birlikte çalışan arkadaşlar, bizimle beraber ziyarete katılan arkadaşlar bunları hazırladılar ama bu, bizim bir sonuç bildirgemiz olarak raporlama olarak olacaksa bu eksik kalacak, hem ziyaretlere dair hem tespitlere dair hem önerilere dair eksik kalacak bu hâliyle, benden yana çok eksik kalacak. Şu an “şu” diyemem ama mesela suların kirliliği, o çocukların pencerelerinin kırıklığı, havalandırmanın veya camın açılmaması ama açılmamasıyla beraber, soğukluktan tutun da bazı ziyaretlerimizde topladığımız şikâyetler, onun dışında bize gelen farklı şeylerle beraber bir bütün hâlinde, gerçekten sonuç almak istiyorsak ve sağlıklı bir şeyle “Arkadaşlar bakın, şunların da şu şekilde olması gerekiyor, şunları da Bakanlığımıza iletelim, şu konuda biz de destek olalım, şuraları, şuraları iyileştirelim, şunları daha da destekleyelim.” şeklinde bir çalışma üretilmek isteniyorsa usul böyle olmalıydı. Onun dışında, pratik olarak

koyabileceğimiz ve sonuca dâhil edeceğimiz ne olur şu aşamada? Birkaç şey var ama bunların üzerinde gerçekten hazırlığımız ve notlarımız vardı, mesela, o gün bir kitapçık doldurdum ben, onu bile alma imkânım olmadı. Bence hemen burada bildirmek yerine bir toplantı daha yapıp veya sonradan ekleme, çıkarma, bir yazılı önerimiz olacaksa buna da müsaade edilmesi lazım, gerekirse bir daha alalım çünkü ziyaretimizden sonuç alamayacağız, katkı sunamayacağız. O seviyede bir usul hatası yapıldı bence. Keşke bir iki günümüz olsaydı, bir gün önce söylense bile ayrıydı çünkü dün öğleden sonra geldi maalesef. O yüzden, öncelikle bunları belirteyim, sonra çezeceğiniz yola göre tekrar söz alabilirim.

BAŞKAN – Buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Değerli Başkanım, rapor bana bir gün önce yani dün değil bir önceki gün geldi ve toplantı bildirildi. Önce danışmanlarım inceledi, sonra da dün öğleden sonra ben Meclis çalışmaları sırasında raporu inceleme fırsatı buldum.

Genelde, tespit ettiğimiz noktalar. Yemek konusunda sadece çocuklu annelerin farklı yemek istemeleri aklımda kalmış. Sayın vekilimin de dediği gibi dört ay geçti üzerinden, bireysel notlar aklımızda fazla kalmadı, defterlerimize de dönüp bakamadık, bireyseller kalmadı ama genel itibarıyla gördüğümüz konulardır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, ben de dün akşam itibarıyla inceledim. O gün gördüğümüz, tespit ettiğimiz konuların bu zapta geçtiği kanaatindeyim. Bu konuda başka sözüm yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Zaten usul bakımından, biz alt komisyon olarak toplanıyoruz, bir de İnsan Hakları Komisyonu olarak ayrıca toplantı yapacağız.

Ali Haydar Bey'in dediği usul meselesi önemli. Bir daha toplanabiliriz yani biz zaten -Allah'a şükür kendimize inanıyoruz, güveniyoruz- bu meselede, sözde insan hakları savunucusu değil inşallah, özde insan hakları savunucusuyuz, tekrar toplanırız, o konuda sıkıntımız olmaz.

Erol Bey, buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Başkanım, milletvekili arkadaşlarım, kıymetli misafirlerimiz; rapor, belki ferdî, çok detay, yüzde 1 ifade edebilecek, bire bir karşılaştığımız kişisel problemlerin dışında, genel anlamda kapsayıcı bir rapor olmuş. Raporu hazırlayanlara teşekkür ediyoruz.

Ben baktım biraz yani üzerinde biraz çalıştım, sorun odaklı baktığımız zaman bence altı çizilmesi gereken belki ilk üç en önemli sorun olarak -önem sırası olmayabilir- ciddi anlamda kapasite sorunundan şikâyet edilmişti, kapasitesinin çok yüksek olduğu dolayısıyla yaşam alanlarının sınırlandırıldığı, sıkıntılar yaşandığı dile getirilmişti. Su sorunu dile getirilmişti. Su sorununda özellikle, tamam, büyükşehir belediyesinden alınmış o kota belirli veriler çerçevesinde ama makul olan bir talepleri vardı “Su kesildiği zaman bir şekilde korozyon oluşuyor borularda ve paslı su akıyor, bir kısmını zaten kullanamıyoruz.” dediler.

Bir de az önce Ali Haydar Kardeşimin ifade ettiği gibi, ısınma sorunu, ısıtma sorunu, teknik olarak o havalandırmalar bir şekilde bunun çözümü olabilir yani o onun tekniğinden kaynaklandı; açıyor kapatamıyor, kapatıyor açamıyor ve ne yapılmıştı; çok ince naylonlar gerilmişti. En ciddi sorunlardan bir tanesi de oydu. Bunlar da sanıyorum raporu girmiş.

İnşallah daha detaylı değerlendirilebilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Misafirlerimize de hoş geldiniz diyorum.

Türkiye'nin birçok alanda yani cezaevlerinin ıslahı noktası da dâhil olmak üzere... Türkiye'nin on yıl öncesiyile, yirmi yıl öncesiyile, elli yıl öncesiyile mukayese ettiğimizde şartlarımızın çok daha iyi bir noktaya geldiğini ifade edebilirim ama bunun yeterli olup olmadığı noktasında da elbette ki konuşulur, tartışılır çünkü Türkiye'nin geldiği nokta itibarıyla bütün bunları rahatça sağlayabileceği, yerine getirebileceği imkânlarla sahip olduğunu da biliyoruz veya eğer dünya standartlarıyla mukayese edersek güzel bir yerde olduğumuzu ifade ederiz.

Sincan Cezaevi ziyaretimiz -kendim için söylüyorum bunu- duygusal anlamda çok fazla etkilenmiştim, özellikle çocuk cezaevinde küçük yaşta suça bulaşmış olan çocuklar için “Keşke burada olmasaydılar.” düşüncem vardı. Hemen hemen, üç aşağı beş yukarı orada gözlemlediğimiz, görebildiğimiz eksikler, kıfayetsizlikler, sorunlar ve de istekler noktasında arkadaşlarla hemfikiriz ama Ali Haydar Bey'in de ifade ettiği şeye katılıyorum, raporlarımız biraz daha önceden elimizde olsa, onun üzerinden bizim de katkımız, dahlimiz olsa daha fazlaca memnun oluruz. Nihayetinde burada kararlarımızın ortak olması bizim açımızdan güzel bir avantaj olur, birlikte, beraberce yol aldığımızın ifadesi olur. Umarım, bu bir başlangıç ama güzel sonuçlar almaya inşallah çalışırız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben de çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Adalet Bakanlığının temsilcilerine söz vermeden önce sizinle usulü şöyle konuşmayı arzu ederim. İsterseniz bir toplantı daha yapalım çarşamba günü, hani bunu tekrar mütalaa edelim çünkü bizim maksadımız sonuç almak. Hani, oldubittiye getirerek “Cezaevine gittik, raporu da yazdık.” değil, daha fazla katkı sunmak bakımından. Önümüzdeki hafta diğer milletvekili arkadaşlarımız da gelirler. Bugün ben şimdi sizlerle toplantı hâlindeyken milletvekillerimizi tek tek aradım. Milliyetçi Hareket Partimizin Milletvekili Mehmet Bülent Karataş İstanbul'daymış, gelemeyecek; İrfan Kaplan Bey Gaziantep'te hasta, gelemiyor; Ümit Bey hasta, gelemiyor ve Ebrû Hanım'ı aradım, telefonunu açamadı yani aslında normal şartlar altında Halkların Demokratik Partisinden bir kişi gelmiyorsa yerine muhakkak birinin gelmesi şeydi, en azından birini gönderebilirlerdi çünkü bu konu önemli. Dün de bir araştırma önergesi vermişlerdi.

Ben şunu öneriyorum burada demokratik bir biçimde: Önümüzdeki hafta çarşamba gününe bir daha toplantı yapalım, yine on bir diyelim; birincisi bu.

İkincisi: Şimdi, İnsan Hakları Komisyonundaki uzman arkadaşlar şunu söylüyorlar. Tamam, herkesin fikri olabilir, görüşü olabilir. Zaten bu rapor metni hani şey bir metin değil, nas gibi bir şey değil. Buna eklemeler değil de şerh düşmeler... Yani şöyle diyorum ben: Hüseyin Yayman olarak “Ben bunların da rapora eklenmesini istiyorum.” şeklinde, altına bir, eskiler dibace diyorlardı...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Kabul görmezse şerh olarak, kabul görürse ortaklaşarak... Değil mi Başkanım?

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Yani 42'ye göre muhalefet şerhi verme imkânı var.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çok özür diliyorum, şöyle: Şimdi bizim arkadaşlarımız hazırladı bunu değil mi, siz hazırladınız? Vekillerimiz de...

BAŞKAN – Evet. Ben şöyle bir şey diyeyim mi? Çok pardon, bir parantez açacağım. Ben raporu okudum, ben raporun oradaki atmosferi yansıttığı kanaatindeyim. Tabii bu, sonuçta teknik bir dil, daha serinkanlı bir üslupla yazılmış. Orada bizim çok üzüldüğümüz anlar oldu, işte hep beraber tansiyonumuzun yükseldiği anlar oldu, heyecanlandığımız yerler oldu. Mesela ben ilk defa yüksek

güvenlikli bir cezaevine gittim, hayatımda ilk defa gittim ve orada kendi izlenimlerim oldu. O duygu rapora aktarılmış mı? Tabii ki o duygu yok ama ben, raporun oradaki sorunları dile getirmek anlamında teknik ve yalın bir dille anlatıldığı kanaatindeyim. Ama tabii ki sizin dediğiniz konu önemli, tekrar insanlar notlarına baksınlar. Altını çizmek isterim, bizim amacımız hakikaten bu konuda bir problem varsa bunu açık, şeffaf, öz güvenli bir biçimde ortaya çıkarmak. Çarşamba günkü toplantıda bir daha mütalaa edebiliriz, konuşabiliriz yani.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani aslında tam da bunu demek istemiştin Sayın Başkanım. Şöyle ki: Siz raporu gördünüz, okudunuz, bizim arkadaşlarımız hazırladı ama diğer vekillerimizin de muhtemelen buna dahil olmamıştır. Belki...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Teknik olarak bu rapor komisyona gelip kabul edildikten sonra resmiyet kazanır.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Tabii tabii. O yüzden mesela sayın vekilimin “Ya şu da şöyle olsaydı.” diye ekleyeceği husus olur, hep beraber karar vermiş oluruz buna da şerhsiz bir şekilde çıkar ya da farklı bir arkadaşımız görüş bildirir “Bunu da ekleyelim...” Sonra uygun düşmeyebilir. Ona da der ki: “Tamam bunu da benim muhalefet şerhim olarak ekleyelim.” Raporu o hâliyle yapabiliriz, ortaklaştırdığımız kısımlar da olur.

Şunu söylüyorum: Mesela siz söylediniz ya “Biz hazırlıklıyız, kendimize güveniyoruz.” diye. Bunu bu anlamda düşünmüyoruz zaten. Hani, siz iktidar partisisiniz, işte Fırat’taki kurttan, kuzudan sorumlusunuz, kabul, böyle düşünmek güzel bir şey zaten ama ortaklaştırıp daha iyiye evirdiğimiz sürece bu ülkenin geleceği için katkı sunarız. Burası da öyle bir komisyon değil. Burası da aslında gerektiğinde sizin de muhalefet yapıp iktidarı, Adalet Bakanlığını iyiye, doğruya, daha güzele sevk etme görevinizin olduğu bir yer, böyle düşünüyorum. O yüzden... Mesela çok basit, o zaman not almıştım, şimdi aklıma geldi “Bizim personelimizin güvenlik sıkıntısı var yani güvenlik sınıfına geçmek istiyor çünkü biz güvenlikle ilgili işler yapıyoruz ama sınıfımız farklı.” diyorlar. Mesela bu kaygıyı dile getirmemiştir. Bu da aslında bizim sorunumuz değil midir, cezaevlerinin iyileştirilmesine yönelik bir sorun değil midir? Çünkü personel rahat edecek ki işini daha iyi yapabilsin. Belki bu eklenebilir. Bu olumlu görüş değil mi? Bu tip şeyleri katkı sunabilmek için de bizim biraz inceleme fırsatımız olmalıydı, bu verilmedi. Çarşamba günü daha sağlıklı sonuç alabiliriz, uzlaşırız, ortaklaştırırız, ortaklaşmadığımız yerde de farklı görüş sunan, eklemek isteyen de şerhini sunarsa daha sağlıklı sonuç alırız diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, şimdi sözü biraz da Adalet Bakanlığına bırakalım, Genel Müdür Yardımcımız burada; sizi dinleyelim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum ben de.

Rapor bize dün ulaştı, biz de raporu inceledik, notlarımızı aldık. Raporla ilgili olarak değerlendirme yapayım mı Sayın Başkanım, nasıl yapalım?

BAŞKAN – Bu raporda sorunlar var, bu sorunlarla ilgili bir betimleme var. Sizin Genel Müdür Yardımcısı olarak... Mesela sıcak suyla ilgili düzenleme ne oldu? Suyun ihale edileceği konuşulmuştu, ihale edildi mi? Pencerelerle ilgili durum ne oldu gibi konularda bizi aydınlatmanızı rica ediyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Tamam.

Raporda zaten en öne çıkan husus herhâlde suların kirli ve paslı olması meselesi, haklı olarak. Malum, Sincan Ceza İnfaz Kurumları kampüsü 1999 yılında faaliyete geçmişti, F tipleri 1999 yılında, çocuk, gençlik kapalı ve kadın kapalı ceza infaz kurumları da 2005 yılında faaliyete geçmişti. Tabii, geçen süre içerisinde metal borular hâliyle aşınıyor ve yenilenmesi gerekiyor. Bundan kaynaklı olarak da sulara bir paslanma durumu vakası vardı maalesef. Bununla ilgili olarak gerekli ödenek tahsislerini yaptık Sayın Başkanım. İhale süreci, açık ihale usulü belli takvime, belli prosedüre tabii olduğu için

o süreç şu anda devam ediyor. Yani bu sanıyorum bir iki aylık süre içinde hatların yenilenmesi işini halletmiş olacağız. Yani ceza infaz kurumu kampüsü içerisinde bulunan su boruları değişmiş olacak. Şu anda ihale süreci devam ediyor efendim.

Bir de genel olarak kampüsün dış hatlarının değişimiyle ilgili olarak da bizim teknik işler daire başkanlığı şimdi destek hizmetleriyle birleşmiş oldu, onlar süreci başlatmış oldu. Onlar da ana hatların değişimine ilişkin olarak süreci başlatmış oldular efendim. Bunu söyleyebilirim.

BAŞKAN – Yılmaz Bey, yoğunlukla ilgili geçen dört ay içerisinde...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Tabii, yoğunluk meselesi çok kısa sürede çözülecek bir mesele değil, belki nakiller vasıtasıyla... Ankara Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü biraz tutukevi gibi çalışıyor tabiri caizse. Hani yargılama nedeniyle kişilerin burada bulunması gerekiyor. Yargılanması neticelenen kişileri civar yerlerde durumu müsait olan, daha rahat olan yerlere nakil yoluyla kısmi bir rahatlama belki oluyor ama bu çözüm değil tabii. Kapasite meselesinin kısa sürede, çok yakın vadede çözülmesi çok fazla mümkün değil ama şu anda kampüste devam eden -zaten heyet ziyaretlerinde de görmüştür belki- cezaevi inşaatlarımız var. 2 tane yüksek güvenli ke ceza infaz kurumu, 2 tane L tipi ceza infaz kurumu ve 2 tane de açık olmak üzere. Bunlar faaliyete geçtiği zaman 4.500 civarında yeni kapasite oluşacak. 2019 yılı sonu itibarıyla bitmesi, faaliyete geçmesi planlanıyor efendim. Yeni ceza infaz kurumları faaliyete geçtiği zaman kapasite sorunu büyük ölçüde halledilmiş olacak diye düşünüyorum efendim.

Bir de bu ısınma meselesiyle ilgili olarak -raporda öne çıkan konulardan biri de bu- özellikle çocuk ceza infaz kurumlarında bu pencerelerin açılmasıyla ilgili, havalandırma ile ilgili sıkıntı vardı. Bununla ilgili olarak da gerekli ihale işlemi yapıldı, şu anda montaj aşamasında. O sıkıntılı açılan kapanan, problem oluşturan kısımlar yenileniyor. Yani büyük oranda -zaten yaz döneminde ısınma problemi yok- bu yaz döneminde...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sistem değişikliği olamaz mı? Bu sistem çok şey değil. Çok farklı bir sistem olamaz mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Şimdi, belki kurum müdürlerimiz daha somut olarak bazı şeyler...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Teknik anlamda başka bir sistem araştırması yapılamaz mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Şöyle: Özellikle çocuk ceza infaz kurumlarındaki çocuk yani tabiri caizse delikanlı, bir bakıyorsunuz gayet normal ama ertesi gün bir bakmışsınız bambaşka biri. Yani etrafa zarar veriyor, kırıyor, döküyor, hiçbir sebep olması gerekmiyor. Dolayısıyla biraz da bundan kaynaklı olarak... Mimari yapı belki çocukların rahatlıkla da kırmayacağı şekilde yapılmış ama sonuçta tabii ki projede değişiklik yapılarak farklı seçenekler değerlendirilebilir.

BAŞKAN – Müdür Bey bir şey söyleyecekti galiba, buyurun.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ SALİH UYSAL – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; saygıyla hepinizi selamlıyorum efendim.

Ziyaretinizde de eşlik etmiştim efendim, konuya hâkimim. Bu pencere, menfez diyoruz biz... Her ünite de 9 oda var, her çocuğun kendi odası. Geçmiş dönemlerde, alttaki güneş alan camlar sabit, üsttekiler ise havalandırma sirkülasyonunu sağlamamız için menfez dediğimiz ince saclardan, ince metalden oluşturulmuş bir sistem. Çocuklar kendileri açıp kapatabiliyor soğuk ve sıcakta göre hava akımını sağlıyor. Zaman içerisinde çocuklar bunların çoğunu deforme etti veya kırdı. Biz üzerine yine ziyaretinizden sonra da çalışma yaptık nasıl bir proje üretebiliriz diye. Çok basit aslında yani onu, kısaca açılır kapanır hâle getirebiliriz o hareket hâlinde olan kısmı. Fakat çocuğun yüksek yararı

gereği... Psikolojik anlamda da çok sıkıntılı. Yani suça sürüklenen çocuklarımız olduğu için, özellikle kendilerine zarar verme eğilimi olması hasebiyle yani ası olma, başta intihar girişimleri olmak üzere, bunlara yol vermemek için bir önleyici tedbir olarak bu projeyi geliştirdik. Bunda da Sayın Genel Müdürümün de arz ettiği gibi, montaj aşamasına geldik, ihale sürecimiz bitti, imalat yapıldı, kısa sürede montajlar başlayacak. Daha sağlam, demir aksamında veya metal aksamında aynı projeyi tekrar geliştirerek, daha sağlıklı bir şekilde, içeriye kış günlerinde soğuk havanın girmeyeceği şekilde bir proje geliştirdik.

Bilginize arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Efendim, Müdür Bey’in ısınmayla ilgili söylediklerine şunu da eklemek isterim: Bu otomasyon sistemiyle ilgili olarak da şimdi, yani sıcaklığa göre ayarlanması veya kuruma göre ısınma derecesinin ayarlanması sistemi de devreye girmiş oldu. Bu şikâyetlerin daha çok olduğu çocuk kurumu için diyelim ki yetişkinlerde 50 dereceyle ısınıyorsa -bilmiyorum günlük kalorifer derecesi nedir ama- çocuklarınkini 60 dereceyle ayarlama gibi bir sistem de devreye girmiş oldu. Sanıyorum ısınmayla ilgili şikâyetlerin büyük bir kısmı da bu sayede hallolmuş oldu diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI FATİH GÜNGÖR – Sayın Başkanım, ben de saygılarımı sunuyorum.

Raporda belirtilen iki hususla ilgili de ben ilave bilgi paylaşmak istiyorum.

Yine raporda personel eksikliğinden söz edilmiş ve 350 personelin yakın dönemde başlayacağı ifade edilmişti. Ziyaretinizden sonra 378 yeni personel görevine başlamış oldu ve personel sorunu bu anlamda büyük ölçüde giderilmiş oldu Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsümüzde.

Yine, hem raporda geçen hem de burada ifade edilen annesinin yanında kalan çocuklarla alakalı -tabii, çok trajik bir durum cezaevlerinde annesinin yanında kalan çocuklar ama- annesinin yanında kalma oradaki annelere verilmiş bir hak aslında, biz çocukları zorla annesinin yanında barındırmıyoruz; onların bir hakkı, isterse bu hakkı kendileri kullanabiliyorlar. Aslında onlarla ilgili de güzel bir gelişme var; hem Ankara’da hem de Diyarbakır’da, bu çocukların barınabilmesi için, orada bir ev ortamı şeklinde oluşturacağımız yeni üniteler inşa ediyoruz “anne çocuk ünitesi” diye, anne ve çocuklar bu ev gibi ortamda barındırılacaklar.

Buna ilişkin olarak, Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde Kadın Ceza İnfaz Kurumumuzun yanında bir inşaat başlamış durumda; ihale edildi ve başladı şu anda, inşaat aşaması devam ediyor ve altı ay içerisinde de inşaatın sonuçlanması ve hayata geçirilmesi planlanıyor.

İkinci olarak da yine benzer bir ünite, Diyarbakır’da da bir ceza infaz kurumları kampüsü açıldı. Oradaki kadın cezaevimizin yanına da Avrupa Birliği projesiyle -şu anda proje süreci de başladı, devam ediyor- yine bir anne çocuk ünitesi inşa edeceğiz, bu hususları da paylaşmak isterim Komisyonumuzla efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Son bir hususa değinmek istiyorum efendim.

Bu raporda önerilen çocukların aile görüşü, kardeşlerin de bu aile görüşünden yararlanma önerisiyle ilgili olarak da bir mevzuat çalışması yaptık efendim. Malum 5275 sayılı Kanun’un 51’inci maddesinde bu husus düzenleniyor. Burada, çocukla görüşte anne ve babası aile görüşünden yararlanabiliyor.

Kanun değişikliği gerektiği için bir mevzuat çalışması da başlattık efendim yani bunun usulünü değerlendireceğiz; artık belli bir yaşa kadar olan, 18 yaş mı olur, 15 ya da 12 yaş mı olur, bu yaşta olan kardeşlerin de bu aile görüşünde anne babasıyla birlikte kardeşinin yanında aile görüş evinde kalma imkânı getirecek bir çalışmayı da başladık efendim, bunu da belirtmek istedim.

BAşKAN – Evet, teşekkür ederiz Yılmaz Bey.

Aslında, gerçekten tebrik ediyoruz Bakanlığımızı yani bizim ziyaretimizden bağımsız olarak bu işlerin yapıldığını biz de biliyoruz, ihale süreçlerinin bağımsız bir şekilde yürüdüğünü fakat bizim de ziyaretimiz bu konunun gündeme gelmesine... Biz de milletvekilleri olarak bununla gurur duyduk çünkü hakikaten orada o problemlerin farkında olup çözüm üretme konusunda bir arayışın olması çok önemli, değerli. Size teşekkür ediyoruz, arşamba günkü toplantıda belki bunlarla başlamak daha... Çünkü burada dile getirilen sorunların neredeyse büyük bir kısmı...

Suyla ilgili sorun, ihale yapıldı. ocuk cezaevindeki ısınma ve parmaklıklarla ilgili mesele, ihale yapıldı, başlayacak. Personel eksikliği konusunda, 370 personel başladı.

Bunlar önemli gelişmeler, umut veren gelişmeler.

Teşekkür ediyoruz.

Bir de buranın konusu değil ama bu Mecliste sürekli gündeme geliyor. Ben, dn Sayın Genel Mdrmş şaban Bey’le de biraz konuştum. Yılmaz Bey, siz uygun bulursanız, rica etsek bu cezaevlerindeki açlık grevleriyle ilgili durum nedir, bununla ilgili bize bir bilgi verebilir misiniz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Yani genel mahiyette bilgi verebilirim. Tabii, biz daha çok rapor ve ziyaret kapsamında hazırlandığımız için...

BAşKAN – Ben de biliyorum, farkındayım ama en azından sizin bizimle paylaşacağınız kadar, konular ne, bize anlatırsanız...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Efendim, şöyle: Malum cezaevlerinde açlık grevleri uzunca süredir devam ediyor. En uzun süre -müdür arkadaşlar daha iyi bilir- kaç gün?

SİNCAN KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ RUHİYE KN – Yüz kırk gün.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YILMAZ ÇİFTÇİ – Evet, yüz kırk gün civarında açlık grevleri devam ediyor. Sonrasında, yakın zamanda başlayan bir miktar da ölüm orucu var.

Tabii, kurum olarak bizim ykmllğmş ve sorumluluğumuz, burada yapmamız gereken şeyleri yapıyor muyuz yapmıyor muyuz, bu noktada toplanıyor.

Biz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olarak, gerçekten tüm açlık grevinde olan kişiler takibimizde ve kontrolmşde, sağlık durumlarını günlük takip ediyoruz; ihtiyaç olan yiyecekleri, vitaminleri ve tedaviye ilişkin yapmamız gereken tüm hususları yapıyoruz. şu aşamada, henüz, malum kritik aşamaya geçmeden müdahale imkânımız yoktur, müdahale etmiyoruz ama yakinen takip ediyoruz; her gün kilo ölümü, tansiyon ölümü yapıyoruz, sağlıklarında bir kötüye gitme durumu var mı yok mu kontrol ediyoruz ama şu anda, henüz o kritik aşamaya geçen bir hükümlü tutuklumuz yoktur, sevindirici olan husus belki bu.

Bunları söyleyebilirim efendim.

Teşekkür ederim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Benim bu konuda soracaklarım var.

BAşKAN – şöyle, raporla ilgili konuşacağız da şimdi bu konu bu Komisyonun konusu değil.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Talebin içeriğini de bilmiyoruz, mesela hangi talep var?

Şimdi var ama kaç değişik açlık grevi veya ölüm orucu var, talepler ne? Yani şunların iyileştirilmesi mi yoksa Abdullah Öcalan’a özgürlük mü? Yani taleplerini bilemiyoruz aslında. Bunların üzerinden insani taleplerle “Ya, işte havalar soğuktu, görüş iznimiz şu şekilde gasbedildi, yakınım gelmiyor, mektuplarım verilmiyor.” üzerinden mi yoksa siyasal veya başka başka talepler üzerinden mi, bunları bilmiyoruz işin esası.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben biliyorum.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Vekilim biliyormuş ben bilmiyorum.

Ama buradan çıkamayız herhâlde Sayın Başkanım, bununla ilgili mesela bir talepleri toparlayıp da makul olanlar var mı ya da ilgilenecek, bizim Komisyonun görevi sahasına giren var mı, belki onun üzerinden gidilebilir ama hemen şimdi çözemeyiz.

Benim özel, şöyle bir sıkıntım var: Tabii, bugün programlanmamıştı, saat on ikide benim cübbe giydirecek bir kardeşim var. Şimdi “Tek muhalefetsiniz.” dediniz ya, ayrılırsam ayıp olur ama böyle de bir sıkıntım var, çünkü bugün gündemde yoktu, saat on ikide cüppe giydireceğim ben, söz vermiştim, izin istemek zorunda kalacağım.

BAŞKAN – Bence şöyle yapalım, zaten kifayetimizakere diyelim.

Erol Bey, buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Ali Haydar Bey’in altını çizdiği konulardan da hareketle, bir dahaki toplantıda bu açlık grevleriyle ilgili konunun gündeme gelme ihtimali var, yüksek, belki bu konuda hazırlıklı gelinirse...

BAŞKAN – Zaten biz Genel Müdüşümüzle sürekli temas hâlindeyiz, dün de sağ olsunlar bir bilgi notu gönderdiler. Bu konu bu Komisyonun, en azından raporun konuşulduğu bir toplantının gündemi değil ama bu konu da gündeme gelecektir.

Evet, arkadaşlar, çok değerli milletvekillerim, çok değerli bürokrat arkadaşlar; katılımlarınızdan dolayı hepinize teşekkür ediyoruz.

Haftaya çarşamba günü yine aynı saatte -yazılı olarak da size iletacağız, şifahi olarak da ifade edelim- toplanacağız.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 11.54

